

Rapport

Rapport over een klacht over de beheerder van het regionale politiekorps Noord-Holland Noord.

Datum: 23 mei 2011

Rapportnummer: 2011/153

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de politie Noord-Holland Noord veel te zwaar heeft ingezet toen hij (in september 2009) in de buurt kwam van twee politiemensen die 's nachts in het centrum van Alkmaar met het bekeuren van twee jongelui bezig waren. Hij vindt dat hij zonder goede reden en onnodig hard tegen een muur is aangeduwd, waarbij zijn overhemd is beschadigd en hij een pijnlijke schouder heeft opgelopen.

Feiten

1. Verzoeker woont in het centrum van Alkmaar. Op een vrijdagavond in september 2009 ging hij uit met vier vrienden. Ze waren voor zijn huis in gesprek met een jongen en een meisje die op een bankje zaten en alcoholische drank nuttigden. Op een gegeven moment kwamen er twee politieambtenaren aan op de fiets (zogenoemde "bikers"). Een van hen, X, sprak het stel op het bankje aan wegens het nuttigen van alcohol op de openbare weg. Verzoeker en zijn vrienden, die eerder op de avond alcohol hadden gedronken, leverden commentaar op het optreden van de politie waarna X hen vroeg weg te gaan. Dat hebben ze gedaan.

2. Kort daarna kwamen verzoeker en zijn vrienden terug omdat een van hen iets uit de woning van verzoeker nodig had. De bikers waren nog met het bekeuren van het stel op het bankje bezig. De situatie escaleerde, waarna X verzoeker en zijn vrienden sommeerde om weg te gaan. Verzoeker vond dat hij het recht had om zijn huis binnen te gaan. X vroeg aan verzoeker om zich te legitimeren. Verzoeker gaf aan dat hij zijn legitimatiebewijs thuis had liggen en stelde dat er geen draagplicht bestaat. Een van de aanwezige vrienden van verzoeker met nogal wat alcohol op begon aan het licht van een politiefiets te rommelen. Verzoeker werd daarop door X tegen een winkelpui geduwd. Er kwam politieassistentie en verzoeker werd meegenomen naar de politieauto om zich te legitimeren. Verzoeker had zijn identiteitsbewijs niet bij zich. Hij ging samen met de zojuist ter plaatse gekomen hulpofficier van justitie zijn woning binnen. Daar werd verzoeker door die agent verteld dat hij bekeuringen zou krijgen.

3. Naar aanleiding van zijn ervaringen met de politie diende verzoeker een klacht in bij de beheerder van het regionale politiekorps Noord-Holland Noord. De korpsbeheerder verklaarde de klacht van verzoeker voor zover betrekking hebbend op het door verzoeker gestelde onnodig geweldgebruik door politieambtenaar X niet gegrond. Voor zover de klacht betrekking had op de stelling van verzoeker dat hij ten onrechte is bekeurd, is verzoeker verwezen naar de bezwaar- en beroepsprocedure bij het Openbaar Ministerie. Verzoeker kon zich niet met deze beslissing verenigen en wendde zich tot de Nationale ombudsman.

4. Naar aanleiding van vragen van de Nationale ombudsman heeft de hoofdofficier van justitie meegedeeld dat het door de politie ingezonden proces-verbaal niet aan de kwaliteitseisen voldeed en dat daarom een transactie inzake een APV-overtreding (niet opvolgen bevel politie bij samensholing, volksoploop of - dreigende - wanordelijkheden) is ingetrokken.

Visie verzoeker

5. Verzoeker stelt dat hij in de betreffende vrijdagnacht in september 2009, terwijl hij in gezelschap was van vier vrienden, in gesprek raakte met een stelletje dat voor zijn woning in het centrum te Alkmaar op een bankje zat. Op een gegeven moment kwamen er twee politieambtenaren op de fiets aan. Zij wezen het stel op het bankje op het overtreeden van regels, namelijk het op de openbare weg nuttigen van alcohol. Verzoeker vroeg daarop aan een van de agenten of het niet wat ver ging om daarvoor te bekeuren aangezien het stel niemand tot last was en zij al hun vuil netjes weggooiden. Hierop gaf een van de agenten aan dat verzoeker en zijn vrienden moesten weggaan en opdonderen. Verzoeker vroeg waarom zij weg moesten gaan omdat zij met het stel in gesprek waren. De agent zei verzoeker en zijn vrienden nogmaals dat zij weg moesten gaan door dit te vorderen. Hierop zijn verzoeker en zijn vrienden weggelopen.

6. Omdat een van de vrienden van verzoeker iets in de woning van verzoeker vergeten was, zijn ze ongeveer tien minuten later weer teruggekeerd bij de woning van verzoeker. De agenten waren er nog steeds. De agenten waren ontstemd over hun terugkeer. Verzoeker heeft geprobeerd om hen uit te leggen dat een van zijn vrienden iets moest pakken uit zijn woning. De agenten wilden echter niet luisteren. Een van hen ging voor hen staan en vroeg hen zich te legitimeren. Verzoeker mocht zijn paspoort niet ophalen uit zijn woning. Verzoeker gaf aan dat de agenten constateerden dat verzoeker dronken was maar verzoeker stelde slechts een paar biertjes gedronken te hebben en geestelijk in staat te zijn om met deze situatie te kunnen omgaan. Vervolgens ontstond er tussen verzoeker en de agenten een discussie of er ten aanzien van de legitimatieplicht een draag- of een toonplicht bestond. Verzoeker stelt op geen enkel moment geweigerd te hebben om aan het legitimatieverzoek te voldoen. Hem werd echter niet de kans gegeven om zijn paspoort op te halen uit zijn woning.

7. Op een gegeven moment maakte een van de vrienden van verzoeker aanstalten om de fietsverlichting van een van de politiefietsen aan te raken. De agenten hielden hem tegen met als gevolg dat die vriend met zijn voet op de voet van verzoeker ging staan waardoor verzoeker zich bezeerde. Tegen zijn vriend zei verzoeker toen dat hij niet aan andermans bezit mocht komen en aan een van de agenten dat het pijnlijk was dat zijn vriend op zijn voet had gestaan en dat hij graag had dat er niet geduwd of getrokken werd. De agent raakte volgens verzoeker geïrriteerd door dit gesprek. Hij greep naar de kraag van het overhemd van verzoeker en duwde hem met aanzienlijke kracht tegen een glazen deur van een winkel aan. Verzoeker was ontstemd door dit optreden van de agent en gaf aan

dat hij hem los moest laten. Hij gaf dit op gebiedende wijze aan. Doordat de agent het overhemd van verzoeker stevig beet had lieten er een tweetal knopen van het hemd van verzoeker los. Hierop werd verzoeker boos en riep: "Help hij scheurt mijn overhemd".

8. Verzoeker voelde zich bedreigd door de agenten en heeft 112 gebeld. Aan de meldkamer heeft hij om assistentie gevraagd omdat hij werd aangevallen door een politieagent te fiets. Daarop arriveerden nog twee agenten. Een van die agenten die later gearriveerd zijn, heeft verzoeker in de gelegenheid gesteld om zijn legitimatiebewijs te pakken uit zijn woning. Hij gaf ook aan dat verzoeker voor twee feiten beboet zou worden.

Informatie ingewonnen bij politieambtenaren

9. X en Y waren als lid van het HIT-Team in een nacht in september 2009 aan het werk in het centrum van Alkmaar. X en Y werken vaak samen. De aanpak is altijd hetzelfde, dat is ordehandhaving en zorgen dat het goed verloopt met het uitgaan. Ze krijgen te maken met dronken lui, geweld, baldadigheid en vandalisme. In het algemeen treden ze strak op en tolereren ze weinig. Er wordt sneller overgegaan tot aanhouding (zie Achtergrond, onder 6.).

10. In een nacht in september 2009 heeft politieambtenaar X verzoeker en diens vier vrienden weggestuurd toen hij in het centrum van Alkmaar met zijn collega twee tieners aan het bekeuren was voor het nuttigen van alcohol op de openbare weg. Even later kwamen verzoeker en zijn vrienden terug. Ze begonnen zich er weer mee te bemoeien. Toen was politieambtenaar X er naar eigen zeggen wel een beetje klaar mee omdat hij en zijn collega verzoeker en zijn vrienden al twee keer eerder hadden weggestuurd. Op een gegeven moment zat een van de vrienden van verzoeker aan de politiefiets van de collega van X. Een vriend van verzoeker probeerde het achterlampje te pakken. Toen was voor X de maat vol. Men heeft niet aan hun spullen te zitten, dat is diefstal. X heeft de jongen weggeduwd bij de fiets. Op dat moment pakte verzoeker de arm van X vast. Toen heeft X tegen verzoeker gezegd dat hij al gewaarschuwd was en nu werd aangehouden. Hij werd aangehouden voor het niet voldoen aan een bevel of vordering. X meent zich te herinneren dat hij al met verzoeker in discussie was over het tonen van een identiteitsbewijs toen zijn vriend aan de fiets zat. X en zijn collega wilden verzoeker daar weg hebben. Ze wilden een veilige werkomgeving scheppen voor zichzelf maar door de aanwezigheid van die vijf jongeren was die er op dat moment niet. Er was geen alternatief. Verzoeker en zijn vrienden gingen een discussie voeren, bleven tegen die tieners praten, schopten een blikje tussen hen door en zaten aan hun spullen. Het had niet anders gekund. Dan waren de politiefietsen op een gegeven moment weg geweest of ze hadden een blikje tegen zich aan gekregen.

11. X verklaart dat verzoeker en zijn vrienden niet straalbezopen waren, maar wel dronken. Ze waren onvast ter been, konden niet goed uit hun woorden komen en ze roken naar alcohol, aldus X. Y verklaarde ook dat de jongens onder invloed van alcohol waren. Dat

bleek uit hun gedrag en uit hun spraak: lallen, van de hak op de tak springen en verspreken. Ook waren ze onvast ter been volgens Y. X geeft aan dat hij verzoeker ter hoogte van zijn borstbeen bij zijn shirt heeft gepakt en tegen de muur heeft gedrukt. Toen ging een van de vrienden van verzoeker trekken aan de arm waarmee X verzoeker vasthield. X heeft niet losgelaten. Anders had verzoeker kunnen wegrekken. Dan was er een achtervolging gekomen en dat moest voorkomen worden. Het scheuren van het shirt komt dus door de vriend van verzoeker.

12. Y verklaart dat ze altijd proberen de vrede te bewaren. De eerste stap is dat ze een vriendelijk verzoek doen. Het doel is om een veilige werkruimte voor hen zelf te creëren en door te gaan met datgene waar het om draaide, in dit geval niet verzoeker en diens vrienden maar die tieners. Als een vriendelijk verzoek niet werkt, vorderen ze om weg te gaan. Y verklaart dat X altijd heel duidelijk vordert.

Standpunt korpsbeheerder

13. In het kader van de klachtbehandeling heeft de korpsbeheerder, zich mede baserend op het oordeel en advies van de klachtencommissie, als volgt overwogen. Verzoeker en zijn vrienden hebben zich in een nacht in september 2009 in een bekeuringssituatie gemengd. Hinderlijk gedrag van verzoeker en zijn vrienden heeft er uiteindelijk toe geleid dat van de ter plaatse aanwezige politieambtenaren niet anders kon worden verwacht dan dat zij optraden en hun gezag lieten gelden. De situatie waarin de betreffende politieambtenaren verkeerden rechtvaardigt dit daadkrachtig optreden. Het ging om de nachtelijke uren in een uitgaansgebied waarbij een vijftal jonge mannen zich hinderlijk gedroegen terwijl twee mensen bekeurd werden. Het feit dat men aan een eigendom van de politie komt en ook nog eens trekt aan de arm van een van de politieambtenaren terwijl deze met een ambtshandeling bezig is, vereist een adequaat optreden. Er is zorgvuldig, proportioneel en adequaat opgetreden. Niet gebleken is van enig aan de schouder opgelopen letsel bij verzoeker. Verder wordt geconstateerd dat de schade aan het overhemd van verzoeker niet door een van de politieambtenaren is veroorzaakt doch het direct gevolg is van het optreden van een van de vrienden van verzoeker. Hij acht de klacht ongegrond.

14. Op een vraag van de Nationale ombudsman geeft de korpsbeheerder aan dat van de aanhouding en voorgeleiding van verzoeker geen proces-verbaal is opgemaakt. Het niet opmaken van een proces-verbaal van aanhouding acht hij onzorgvuldig. Dit doet zijns inziens echter niet af aan de rechtmatigheid van de door de betrokken politieambtenaren gebruikte bevoegdheden.

Voorts geeft de korpsbeheerder op verzoek van de Nationale ombudsman aan dat uitgangspunten voor wat betreft inzet en optreden van het Horeca Interventie Team (HIT) zijn omschreven in het zogenaamde referentiekader Horeca Interventie Teams van Noord-Holland Noord (zie Achtergrond, onder 6.).

Beoordeling

15. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Een ieder heeft recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam, welk recht is neergelegd in artikel 11 van de Grondwet. Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt (zie Achtergrond, onder 1.). Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op dit recht.

Op grond van artikel 8 eerste lid van de Politiewet (zie Achtergrond, onder 2.) is een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze bereikt kan worden (het subsidiariteitsvereiste). De ambtsinstructie verstaat onder geweld "elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis" (zie Achtergrond, onder 3.).

Binnen de hierboven geformuleerde grenzen mag een politieambtenaar geweld gebruiken indien niet aan een vordering wordt voldaan. Indien de politie bezig is met het bekeuren van personen dient het aanwezige publiek zich daar niet mee te bemoeien. Een ieder dient zich te verwijderen indien een politieambtenaar dat vordert. Als personen zich dan toch fysiek en/of verbaal gaan bemoeien met het werk van de politie en niet voldoen aan de herhaalde vordering om zich te verwijderen, kan men naar het oordeel van de Nationale ombudsman verwachten dat de politie optreedt. Om haar werkzaamheden te kunnen verrichten dient zij gezag te hebben. En om het gezag te behouden dient er handhavend te worden opgetreden.

16. De Nationale ombudsman gaat er van uit dat verzoeker en zijn vrienden onder invloed van alcohol verkeerden omdat alle gehoorde personen hebben geconstateerd dat verzoeker en zijn vrienden onvast ter been waren, lalden, van de hak op de tak sprongen, met dubbele tong spraken, niet uit hun woorden konden komen en naar alcohol roken. Omdat verzoeker en zijn vrienden onder invloed van alcohol waren, hecht de Nationale ombudsman daar waar de lezing van verzoeker niet overeenkomt met die van de politieambtenaren, meer waarde aan de verklaring van de politieambtenaren.

17. In deze zaak bestaat er geen discussie over de vraag of de politieambtenaren in de rechtmatige uitoefening van hun bediening opereerden. Het is voor de Nationale ombudsman komen vast te staan dat de politieambtenaren verzoeker en zijn vrienden meerdere malen hebben gevraagd en gevorderd om weg te gaan. Doordat verzoeker en zijn vrienden zich bleven bemoeien met het bekeuren van anderen door politieambtenaren, werden deze politieambtenaren belemmerd in hun werk. Toen op een gegeven moment een van de vrienden van verzoeker aan een fiets van een van de politieambtenaren zat en er door verzoeker werd getrokken aan de arm van een van de politieambtenaren werd verzoeker door X tegen de muur gedrukt, hetgeen aangemerkt kan worden als een

lichte vorm van geweld. Gelet op hetgeen daaraan voorafging, alsmede gelet op de omstandigheid dat verzoeker en zijn vrienden de nodige alcoholische drank hadden genuttigd, kon de politieambtenaar naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet anders, mede gelet op het beleid dienaangaande zoals dat door de Politie Noord-Holland Noord voor de Horeca Interventie Teams is vastgesteld. De politieambtenaar is door verzoeker tegen de muur te drukken niet harder opgetreden dan nodig was. De Nationale ombudsman is gelet op het voorgaande van oordeel dat politieambtenaar X het recht op onaantastbaarheid van het lichaam voldoende heeft gerespecteerd. Niet aannemelijk is geworden dat verzoeker enig letsel aan de schouder heeft opgelopen. De schade aan het overhemd van verzoeker is veroorzaakt door een handeling van een van de vrienden van verzoeker. Als die niet aan de arm van X, waarmee hij verzoeker bij diens shirt vasthield, had getrokken, zou het shirt naar alle waarschijnlijkheid niet beschadigd zijn.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de politieambtenaar van het regionale politiekorps Noord-Holland Noord is niet gegrond.

Slotbeschouwing

Alcoholgebruik beïnvloedt het waarnemingsvermogen en leidt daardoor veelal tot een andere perceptie van wat er gebeurt. Zo ook in deze zaak. Twee politieambtenaren waren gedurende de nachtelijke uren in het centrum van Alkmaar als lid van het HIT-Team (Horeca Interventie Team) aan het werk. De aanpak is dan altijd hetzelfde, namelijk ordehandhaving en zorgen dat het goed verloopt met het uitgaan. Een HIT-Team krijgt doorgaans te maken met dronkenschap, geweld, baldadigheid en vandalisme. In het algemeen treedt een HIT-Team strak op. Er wordt weinig getolereerd en er wordt sneller overgegaan tot aanhouding. Tegen die achtergrond moet men deze zaak bezien. De politieambtenaren waren bezig met het bekeuren van twee jongelui. Zij werden daarbij in hun werkzaamheden belemmerd doordat verzoeker en zijn vier vrienden, terwijl zij onder invloed van alcohol verkeerden, zich met hun werk bemoeiden. Ondanks herhaald vragen om weg te gaan en dat uiteindelijk ook te vorderen, bleven verzoeker en zijn vrienden zich met het werk van de politie bemoeien. De politie bevond zich daardoor in een lastig parket. Het is te betreuren dat de zaak uiteindelijk geëscaleerd is en heeft geleid tot fysiek ingrijpen van de zijde van de politie in die zin dat verzoeker door hen tegen een winkelpui is geduwd. Verzoeker is echter wel zelf debet aan dat ingrijpen. Hij en zijn vrienden bleven de politie hinderen in haar taakuitoefening. Ondanks dat hun herhaaldelijk werd gevraagd om weg te gaan en zich er niet mee te bemoeien, bleven zij zich bemoeien met de werkzaamheden van de politie.

De Nationale ombudsman signaleert mede aan de hand van andere rapporten dat er veel zaken zijn waarbij burgers zich met het werk van de politie bemoeiden. Daarbij gaat het overigens niet alleen om zaken waarbij alcohol in het spel was. In deze zaak en in een aantal recente rapporten (2009/178, 2009/271, 2010/144, 2010/248, 2010/299) oordeelde de Nationale ombudsman dat de politie professioneel ruimte nodig heeft om haar werk te kunnen doen. Van de burger mag daarbij worden verwacht dat hij de politie die ruimte geeft.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 2 april 2010 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Noord-Holland Noord.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Noord-Holland Noord, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Drie betrokken ambtenaren zijn gehoord naar aanleiding van de klacht.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken en werden hem twee vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De overige betrokkenen gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Achtergrond

Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Politiewet 1993

Artikel 8, eerste en vijfde lid

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

5. De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."

Artikel 8a, eerste lid

"Een ambtenaar van politie aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd tot het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht van personen, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaak."

Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 1, derde lid onder 3

"In dit besluit wordt verstaan onder

b. geweld: elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken."

Wet op de identificatieplicht

Artikel 2

"Een ieder die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, is verplicht op de eerste vordering van een ambtenaar als bedoeld in artikel 8a van de Politiewet 1993, een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 ter inzage aan te bieden. Deze verplichting geldt ook als de vordering wordt gedaan door een toezichthouder."

Wetboek van Strafrecht

Artikel 447e

"Hij die niet voldoet aan de verplichting om een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden, hem opgelegd bij artikel 2 van de Wet op de identificatieplicht, wordt gestraft met een

geldboete van de tweede categorie."

Referentiekader Horeca Interventie Teams van Politie Noord-Holland Noord

Hierin staat onder meer:

"Tolerantiegrenzen: In geval van belediging van of geweld tegen politiemedewerkers wordt de verdachte aangehouden, ingesloten en afgehandeld conform geldende beleidslijnen.

Verdachten van ordeverstoringen en geweldplegingen worden aangehouden en ingesloten.

Verbaliseringsbeleid: Verbaliserend optreden tegen publiek:

- geweldplegingen
- verstoring van de openbare orde
- nuttigen van alcohol op straat"

10

2010.04454

de Nationale ombudsman